

Za gospodarje

Maribor, dne 10. aprila 1935.

Zaščita denarnih zavodov

Prošnje za zaščito je vložilo 196 denarnih zavodov — kreditne zadruge niso vštete — z zahtevo, da se jim dovoli odlaganje plačil, 13 zavodov zahteva izvenkonkurzno likvidacijo, 9 pa zahteva sanacijo. Te prošnje rešuje ministrstvo za trgovino in industrijo, odnosno jih je že nekaj rešilo. Rešilo je izpočetka prošnje 17 zavodom, ki jim je bila dokončno odobrena zaščita, in 11 zavodom, ki jim je bila odobrena izvenkonkurzna likvidacija. Ker se je uvedlo pospešeno postopanje v reševanju teh prošenj, število rešitev tedensko narašča ter je že prekorračilo številko 60. V odlokih se določa rok trajanja zaščite — navadno 5—6 let — in obrestna mera, ki se giblje med 2—4%, večinoma pa znaša 2%. V dravski banovini je doslej odobreno odlaganje plačil naslednjim zavodom: Obrtni banki v Ljubljani z obrestno mero 2% na stare vloge; Občinski hranilnici na Vrhniki z obrestno mero 3% za stare vloge; Mestni hranilnici v Ormožu z obrestno mero 2% za stare vloge in Mestni hranilnici v Črnomlju z obrestno mero 3% na stare vloge. Izvenkonkurzna likvidacija je odobrena Konsumnemu društvu za Slovenijo v Ljubljani.

★

Preosnova banovinskih financ.

Kakor smo nakratko poročali, je naš finančni minister dr. Stojadinović izvršil preosnovo banovinskih financ. Kar se tiče doklad na neposredne davke, je finančno ministrstvo odredilo v šestih banovinah znižanje doklad in sicer v dravski banovini (skupna doklada je znašala 1934—1935 70%), v vardarski banovini (doslej je znašala 35%), vrbaski (doslej 25%), v drinjski (doslej 25%) in primorski banovini (doslej 25%). Razven v dravski banovini znaša povsod znižanje

20% in bodo znašale banovinske doklade razen v dravski banovini, kjer še stopnja ni znana, in vardarski banovini, kjer bo znašala 15%, samo 5%. Neizpremenjena pa ostane doklada v savski banovini (35%), donavski (10%) in v moravski banovini (20%).

Kar se tiče banovinskih taks, je ukinjena taksa na račune kot doklada državnim taksam; znižana je taksa na prenos nepremičnin na 1% razen v saveški in dravski banovini, kjer velja stara taksa še eno leto; ukinjena je banovinska taksa na sečnjo gozdov (v prejšnjem proračunu naše banovine je bil njen donos določen na 200.000 Din); ukinjena je taksa na izdajanje potnih listov za živino (njen donos v naši banovini leta 1934—35 določen na 700.000 Din). Z ukinjenimi taksami je naša banovina izgubila 900 tisoč Din.

Kar se dostaja banovinskih trošarin, je finančno ministrstvo ukinilo trošarino na premog (v Sloveniji z dosedanjim donosom 1.7 milij. Din), na električno energijo (z donosom 2 mil. Din), in na nafto. S tem je naša banovina izgubila 3.7 milij. Din, skupno s taksami 4.6 milijonov Din.

Finančni minister je tudi ukinil s 1. aprilom državno takso za registriranje avtomobilov in z njo tudi banovinsko takso, katere donos je bil v dravski banovini preračunan za leto 1934—35 na 1.2 milijonov Din. Skupno torej znaša zmanjšanje dohodkov za dravsko banovino 5.800.000 Din.

V zameno dobijo banovine trošarino na kavo, kakao, čaj, riž in kalcijev karbid. Donos teh vrst trošarin je lahko oceniti na podlagi konsuma v letu 1934. Po statistiki naše zunanje trgovine je znašal uvoz oluščenega riža v našo državo 9.821.000 kg, neoluščenega riža pa 10.106.000 kg, kave 5.811.000 kg, kakava 778.000 kg in čaja 191.000 kg. Donos bi znašal po tem približnem računu pri ri-

žu 14.87 mil. Din, pri kavi 11.62, pri kavu 1.56 in pri čaju 3.8 milijonov Din, skupno torej nad 31.92 mil. Din

Donos te skupne banovinske trošarine se bo stekal v Državno hipotekarno banko na posebni fond skupnih banovinskih trošarin in se bodo nabrani zneski vsaka dva meseca razdelili na banovine in na Beograd, in sicer po številu prebivalcev na osnovi zadnjega ljudskega štetja. Če računamo po zadnji uradni statistiki iz leta 1931, da je znašalo število prebivalstva v dravski banovini 8.2% vsega prebivalstva v naši državi, je lahko izračunati, da bo naša banovina dobila od teh trošarin približno 2.6 milijonov Din. Ta svota pa je veliko manjša, kot bi drugače to odgovarjalo konsumu kave, kakava, čaja in riža v naši banovini in tudi ne dosega svote, katero je banovina izgubila.

*

Kupčija s hmeljem.

Savinjska dolina: Pri slabem zanimanju in povpraševanju ter le pičlem prometu so ostale cene nominalno neizpremenjene.

Vojvodina: Položaj v hmeljski kupčiji je nespremenjen.

Čehoslovaška: Pri obče mirnem razpoloženju je bilo le semtertja nekaj več zanimanja in povpraševanja, vendar je bilo v splošnem le par sto stotov prometa. Cene so še nekoliko popustile in lanski žateški pridelek notira slejkoprej 81—87 Din, predlanski pa 55—62 Din za 1 kg. Pri pičlem prometu je bilo največ zaključkov le za inozemski račun. Znam kovanih v Zatecu je bilo doslej 48.370 stotov lanskega pridelka. Lanski pridelek iz Ušteka in Roudnic notira 66—71 Din, vendar so producenti rezervirani in za že prav pičle še preostale zaloge zahtevajo najmanj 73—77 Din za kg. — Zadnje dni so nastopili že izredno topli pomladanski dnevi in se bo s prvimi deli v hmeljskih nasadih že v kratkem času pričelo.

Najvišje ceno, dejansko plačane zadnji čas za 1 kg najboljšega hmelja raznih provenienc, so bile naslednje: Nemčija Hallertau 106 Din, Češkoslovaška Zatec 81 Din, Anglija Golding 58 Din, Francija alzaški 55 Din, Jugoslavija savinjski 37 Din, Poljska wolinski 33 D,

Belgija Poperinghe 27 Din, in Amerika Oregon 20 Din.

Japonci kupujejo hmelj že tudi na Poljskem. Dosedaj so ga nakupili tam nad 150 vagonov, ki ga bodo izvozili v svojo domovino preko poljskega pristanišča Gdynia.

Ljudski pravnik.

Izplačilo vloge. Prijo. — Kupili ste posestvo za 80.000 Din. V posojilnici imate naloženega denarja 65.000 Din. Čeprav v hranilnici vedo, da imate toliko dolga, Vam kljub temu izplačujejo mesečno samo po 50 Din. Vprašate, kako bi dosegli izplačilo celotne vloge ali pa vsaj plačilo večjega zneska, ker bi radi svoj dolg znižali in ker Vam preti sicer nevarnost, da Vas bodo prisilno izterjali. — Če imate dolg pri istem denarnem zavodu, kakor imate vlogo, je stvar popolnoma lahka. Sicer je pa nekoliko težavnejše. Razumemo, da ste v nevarnosti, ker Vas upnik lahko vsak čas toži in izterja, ako nimate dogovorjenega odloga. V hranilnici pa težko dobite več, ker tudi sami nimajo denarja. Hranilnica Vam sicer po zakonu mora izplačati celotno vlogo, ako niste dogovorili posebnih odpovednih rokov. Ako Vam ne plačala, jo lahko tožite. To seveda lahko storite samo toliko časa, dokler ni denarni zavod zaprosil za zaščito. Od tega časa dalje ne boste mogli hranilnice prisilno izterjati, čeprav ste jo že iztožili. Tožba bi Vam tedaj v slučaju, da gre hranilnica vsled Vaše tožbe pod zaščito, ničesar ne pomagala. Skušajte zlepega dobiti čim več od hranilnice in pojasnite dotičnim gospodarjem, ki vodijo hranilnico, da Vam grozi nevarnost, vsled česar tudi Vi sami ne boste mogli imeti do hranilnice tistih ozirov, kakor so jih imeli doslej. Če bo hranilnica količkaj mogla storiti v Vašo korist, smo prepričani, da bo napravila.

Gospodarske zanimivosti.

Za 100 dolarjev vina in drugih opojnih pijač sme po najnovejši tozadevni odredbi pripeljati s seboj brez uvozne carine vsak Američan, ki se s potovanja zopet vrne v USA. Ker je 100 dolarjev v našem

denarju 4300 Din, bi takle Amerikanec lahko dobil pri nas že prav obsežen sod vina in ga carine prosto prevahil v USA. Še večji sod pa bi seveda bil, če bi se zadovoljil z našim tolkvcem.

Konji za govedo. Glavna zveza srbskih kmetijskih za irug, katere predsednik je sedanji minister za kmetijstvo, je sklenila s švicarskim oddelkom za narodno gospodarstvo v Bernu sledečo pogodbo: Zveza srbskih zadrug izvozi v Švico 500 konj za delo. V zameno dobi iz Švice 125 brejih plemenskih krav in 10 bikov za pleme. Vrednost te radebojne zamenjave znaša okrog poldrugi milijon Din.

Hranilne vloge v Sloveniji. Koncem leta 1934 je bilo v denarnih zavodih v Sloveniji hranilnih vlog za 1060 milijonov dinarjev. Bilo je vlog za 25 milijonov dinarjev manj, kakor pa koncem leta 1933. Ako pa prištejemo k vlogam še tudi obresti, ki niso bile dvignjene, znašajo vse vloge koncem lanskega leta že 1139 mil. Din.

Vin in trg v Sloveniji. V zadnjem času se je pokazala v kupčiji in v prevažanju vina majhna živahnost, vendar pa je bila kupčija v splošnem zelo mala. Cene na veliko se v zadnjem času niso spremenile in so po 4 do 5 Din za navadna namizna vina, po 5 do 6 Din za boljša vina in med 6 in 7 ter tudi do 8 Din za finejša in sortirana vina. Vendar pa je povpraševanje za dražja vina precej malo, ker more trgovina danes te cene le težko prenesti. Pač pa so začele zadnje čase dvigati cene v južnih krajih, zlasti še v Banatu, ker je izvoz vin od tam zelo porasel. Saj se mnogo tega vina uvažuje tudi k nam.

Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Italijo, za katero je veliko zanimanje zlasti v Sloveniji, še ni sklenjena. Za enkrat je določeno, da traja sedanje stanje do konca junija. Do takrat pa naj bi bili vsi dogovori končani. Tako moremo upati, da se vsaj do takrat odprli italijanski trg tudi za naše blago. Sedaj izvažajo v Italijo neomejeno ali pa še v povražani meri avstrijski les, Madžari pa živino. Vsak dan grede dolgi vlaki madžarske živine preko naših krajev v Italijo, med tem ko naša živina ne najde odjemalca in so zato cene naravnost sramotno nizke.

Veliko kmetско zborovanje se je vršilo v nedeljo dne 24. marca v Mariboru. Na tem zborovanju je bilo sklenjeno, naj bi čim več "govine s kmetijskimi pridelki prevzele razne vnovčevalne zadruge. To pa je mogoče samo takrat ako se bodo kmetje zavedali, da je samo v skupnosti in enotnosti velika moč. Ker je bilo to zborovanje važno z marsikaterega ozira, bo »Slovenski gospodar« o tem zborovanju še pisal, posebej pa še o posameznih govorih na tem zborovanju.

Proračun za kmetijstvo v Avstriji je znašal v lanskem letu samo 1 milijon šilingov ali 8 milijonov dinarjev. Za leto je povečan ta proračun na 12 milijonov šilingov. Zlasti je v novem proračunu vpoštevano travništvo, semenogojstvo in izboljšanje živinoreje. Mnogo je na razpolago tudi za kmetijstvo izobrazbo. Še posebej je določenih za regulacijo rek, za osuševanje in namakanje 13 milijonov šilingov.

Blago za delavce. V trgovinski pogodbi med Italijo in Belgijo je zanimiva novost. Italija je dobavljala do sedaj večino premoga iz Anglije, Poljske in Nemčije. V naprej pa bo kupovala premog v Belgiji. Zato pa se zaveže Belgija, da bo zaposlila v svojih premogovnikih gotovo število italijanskih delavcev. To se pravi, Italija kupi v Belgiji blago in Belgija se obveže zaposliti italijanske delavce. To je popolnoma nov način sklepanja trgovskih pogodb, da se s tem obidejo mednarodna določila o zaposlitvi in naselitvi delavcev.

Najboljša krava na svetu je krava z imenom »Agathe« v Nemčiji. Ta krava je dala največ mleka na dan 66.1 kg. V letu 1934 je dala ta krava mleka 17.188 kilogramov. Do sedaj je bila najboljša krava v Ameriki, s tem pa je izgubila Amerika prvenstvo. V mleku te krave je povprečno 3.46% masti. Tako je dala v letu 1934 ta krava masti skoraj 600 kg. Krava je stara 11 let in je montafonske sivorjave pasme. Do sedaj je imela 8 telet. Celo poletje je bila krava na paši, dnevno pa je dobivala še po 10 kg močnih krmil. Sicer gotovo ni in ne more biti namen živinoreje, da bi dosegli tudi pri nas take uspehe, ker mora to gotovo vplivati na zdravje živali, posebno še, ker je krmljenje pri nas še slabo. Vendar pa je ta krava dokaz, koliko se da dose-

či s pravilno vzrejo, z izbiranjem najboljših živali za pleme in s pravilnim ter zadostnim krmljenjem.

Razna obvestila.

Navodila za zatiranje sadnih škodljivcev. Kolike važnosti je pri nas sadno drevje, o tem ni potreba več razmišljati. Da je sadje marsikateremu gospodarju izdatnejši vir dohodkov, tudi o tem bi bilo odveč razpravljati. Da bo pa mogoče ta kmetijski pridelek povsem ustrežal zahtevam konzumentov, je pred vsem potrebno, da uspešno zatiramo sadne škodljivce. Zato se priporoča odganjati voluharja od novoposajenih dreves s tem, da porinemo za približno 20 cm od debelca v zemljo s palčico 3—4 z navadnim kolomazom pomazne krpice. Listne in krvave uši zmečkamo, če jih ni preveč, sicer se jih pa preganja s škropilom, kateremu smo primešali tobačnega ekstrakta. Rakove rane je dobro osnažiti in zamazati z arborinom odnosno katranom. Za zatiranje cvetožera, mahov, lišajev in drugih škodljivcev je potrebno škropljenje in sicer prvič 1 do 2 tedna predno sadno drevje požene, z drevesnim karbolinejem ali dendrinom. Drugič se škropi po odevetenju sadnega drevja, ko se začnejo razvijati plodovi, z 1% brozgo modre galice, kateri se dodane 1—2 kg gašenega apna. Temu škropilu se primeša še uranija-zelenilo. S tem se zatira jabolčni zavijač in krastavost (fuzikladij). Cenejše škropilo je sicer za te škodljivce 2—3% žveplova apnena brozga, a ta ni tako učinkovita kot zgoraj opisana brozga. Tretjič pa se škropi 4—5 tednov po cvetenju, ko je plod za oreh debel. Škropiti je kakor pri drugem škropljenju. Kdor bolezní in škodljivcev ne bi poznal, ali bi naletel na dosedaj še ne poznane zajedavce, naj pošlje v preiskovanje banovinski kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Mariboru, Vrbanova ulica 33, ki pod brezplačna navodila in pojasnila.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 6. aprila so pripeljali 66 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 10—12, slanina 9—11. Kmetje so pripeljali 29 vozov sena po 45—52, 4

otave po 45—55, 3 slame po 25—28, 41 vozov krompirja 0.50—0.75, 118 vreč čebule 1.50—2, česen 8—10, kislo zelje 3, repa 1.50—2, karfjola 5—10, hren 5—6, glavната solata komad 1.50—2, endivija 1 kg 60, radič 1 kg 12 Din. Jabolke 5—8 suhe slive 7—11, celi orehi 6—7, luščeni 24. Na trgu je bilo 12 vreč pšenice po 1.50, 6 rži 1.25, 16 ječmena 1.25, 18 koruze 1—1.25, 18 ovsa 0.75, 8 prosa 1.50, 7 ajde 1, 3 ajdovega pšena 2.50—3, 14 fižola 1.50—2. Smetana 8—10, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 20—24, čajno 28—30, jajca 0.40—0.50. Prinesli so 414 kokoši po 18—30, 606 piščancev 30—55, 10 gosí 35, 20 puranov 30—65, 18 rac 18—20, 17 kozličkov 30—60, 62 domačih zajcev 6—30 Din.

Mariborski svinjski sejem 5. 4. 1933. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 151 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 45—60, 7—9 tednov stari 80—90, 3—4 mesece 150 do 160, 5—7 mesecev 200—250, 8—10 mesecev 300—340, 1 leto 500—650, 1 kg žive teže 4—5.50, 1 kg mrtve teže 7—8 Din. Prodanih je bilo 56 komadov.

Ptujski živinski sejmí. Na ptujskem sejmišču je postalo v zadnjem času zelo živahno. Vedno več živine se prižene na sejem, kar znači hudo stisko našega domačega kmečkega prebivalstva. Na goveji in konjski sejem v torek 2. aprila so prignali 256 konj, 141 volov, 48 juncev, 18 bikov, 295 krav, 54 telic in 3 teleta, skupaj 815 glav živine. Kupčija je bila tokrat slaba, kajti prodali so le 220 komadov, med temi nekaj konj za Avstrijo. Povprečne cene za kg žive teže so bile sledeče: voli 2.75—3.50 Din, junci 2—3, biki 2.75—3, krave 1.50—3, telice 2—3.75, teleta 3.50—4. Konje so prodajali po kakovosti in sicer od 500 do 3000 Din komad, žrebeta pa od 250 do 650 Din 1 komad.

Sejem za prašiče v Ptujú. Radi zelo slabega vremena je bil sejem za prašiče dne 3. aprila zelo slabo založen. Prignali so 19 svinj in 53 prascev, skupaj 72 rilcev. Od teh so prodali 15 komadov. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile naslednje: pršutarji 4—5 Din, plemene 3.75 do 4.50 Din; prasce stare 6—12 tednov so prodajali od 40—80 Din eden.